

TORNEDALSTEATERN
TORNEDALSVÄGEN 12
984 31 PAJALA
0978 102 99
WWW.TORNEDALSTEATERN.COM
TEATER@TORNEDALSTEATERN.COM

PROJEKTREDOVISNING

KOTIRANNAN VÄKI HEMSÖBORNA

SOMMARTEATER I TORNEDALEN 2006

” Mycket talar för att den här pjäsen kan gå till historien som en av de bättre som producerats här i länet”.

Kjell Öberg, www.nll.se/kultur

KULTUR OCH UTBILDNING

Samiska Teatern

KULTURRÅDET **1986
2006**

Sammanfattning

Tornedalsteatern har under perioden februari – juli 2006 producerat föreställningen Kotirannan väki/Hemsöborna av August Strindberg med dramatisering av Leif Stinnerbom och i översättning av Bengt Pohjanen. Tidigare har Tornedalsteatern enbart spelat nyskrivna pjäser så det här var första gången teatern spelade en klassiker i översättning. Föreställningen var tvåspråkig med svenska och meänkieli.

Ensemblen i Kotirannan Väki bestod av amatörskådespelare från Pajala och Övertorneå men var också förstärkt med professionella krafter. Detta med stöd av och i samarbete med de båda professionella teatrarna i Norrbotten, Samiska Teatern och Norrbottensteatern.

Huvudrollen som Carlsson spelades av Jesper Åvall, scenskoleutbildad i Malmö, som senast spelade Jean i Samiska Teaterns version av Fröken Julie. Ingemar Raukola, tornedaling med professionell utbildning på teaterhögskolor i Luleå, Tammerfors och Helsingfors spelar Gusten, sonen i huset, Madame Flod spelades av Ann-Sofie Törmä, rutinerad teateramatör från Pajala.

Föreställningen blev en stor framgång, ca 2000 personer såg de 9 föreställningarna, 28-29 juni, 2-3, 6-7 juli i Pajala, 11-12 juli i Övertorneå och 14 juli i Vittangi. Det totala antalet medverkande i projektet var 37 st. varav 4 st. barn/ungdomar mellan 11 och 14 år.

Repetitioner

Det första mötet ägde rum den 22 februari på Tornedalsteatern där vi informerade om projektet. De flesta på mötet var kvinnor vilket gjorde att vi fick börja söka efter manliga skådespelare. Efter mycket ringande och kontakt med olika

teaterföreningar hade vi en lagom stor ensemble. De professionella skådespelarna Ingemar Raukola och Jesper Åvall kom till Pajala i början av maj och kunde repetera tillsammans med de övriga. Vi kontaktade alla i ensemblen och gjorde ett repetitionsschema så att vi kunde repetera även dagtid med de som var lediga.

De första repetitionerna hade vi i teaterns replokal med teaterövningar, sång, dans och musik. I slutet av april fick vi hjälp av koreografen Rita Bergqvist som via arbetsförmedlingen knöts till projektet. Rita kom med många olika förslag om hur aktörerna kunde gestalta olika scener. Från och med 6 maj hade vi repetitionerna på spelplatsen vid älven.

6 maj under islossning

Marknadsföring

Vi visste att vår publik till största delen skulle vara från närområdet samt en del turister så annonseringen skulle till största delen vara lokal. Vi kontaktade Tornedalsbladet, en annonstidning med utgivning i hela Pajala kommun samt delar av Övertorneå kommun. Vi förhandlade fram ett annonspaket med 5 st. införanden fr.o.m. 9 maj till 4 juli.

Under premiärveckan annonserade vi i Norrländska Socialdemokraten, Haparandabladet och Norrbottens Kuriren. Vi hade även mindre annonser i Kiruna- och Övertorneå annonsblad.

Till presskonferensen den 26 maj fick vi besök av Haparandabladet, Lokalradion och en tidning från Finland. Senare gjorde även NSD och Norrbottens Kuriren reportage om projektet.

Ministerbesök 13 juni

Projektet blev också uppmärksammat under kommunminister Sven Erik Österbergs besök i Pajala då vi fick möjlighet att visa upp en scen ur föreställningen.

Biljetter

Då teatern under året fyllt 20 år så erbjöd vi publiken att som present kunna köpa förköpsbiljett till rabatterat pris, 100: -, (ord. pris 150:-), fram till den 9 juni. Detta erbjudande gällde även i Övertorneå fram till den 22 juni samt i Vittangi till den 10 juli.

Biljetter kunde även köpas på flera olika platser i Pajala; Shell, Pajala Turism och Evenemang, Torgkiosken, teatern samt via e-post. I Övertorneå kunde man köpa biljetter på Nordkalottens Kultur och Forskningscentrum och i Vittangi på OKQ8.

Alla medverkande i projektet fick 2 fribiljetter till valfri föreställning. Till vår hjälp med biljetterna hade vi Ann-Sofie Palo, Maina Leknes och Anita Koivumaa vilka hade arbetspraktik via arbetsförmedlingen i projektet. Efter att ha kontaktat Pajala -, Övertorneå - och Kiruna kommuns webbansvariga tog de in information om vår föreställningen på sina hemsidor samt att de länkade till vår hemsida.

Företaget Frifoto i Pajala tryckte upp affischen och programbladet i samarbete med Ulf Fembro. Vi affischerade på den svenska och finska sidan av Tornedalen samt att personer som åkte ut i länet tog med sig affischer och satte upp på lämpliga ställen.

Vi skickade också affischer till bibliotek runt om i länet. Kvar från tidigare projekt hade vi 3 st. stora plåtskyltar som vi placerade vid infarterna till Pajala. Maina Leknes målade motiven till skyltarna.

Scenografi

Lars Erik Rantatalo, Mary Calla och Mervi Jaako var scenografiansvariga. Redan vid starten av projektet hade regissören Ulf Fembro tanken att använda sig av en rund scen till föreställningen. Allt som hände under föreställningen skulle ske helt öppet för publiken och alla skådespelare skulle vara vid scenen även när de inte agerade. Vid ett möte kom vi fram till att en rund scen med en diameter på 8 m skulle byggas. Frågan var bara hur man lättast kunde göra detta med tanke på att vi skulle ha med oss scenen på vår turné?

Scenbygge i Övertorneå

Vår innovatör och fixare på Tornedals-teatern, Lars- Erik Rantatalo hade ett förslag om ett stort släp som man kunde koppla till en traktor och beslutet blev att vi använde släpet som grund till bygget. Birger Skarpsvärd som hade arbetspraktik i projektet byggde tillsammans med Lars- Erik ett antal löstagbara sidor till den. Scenen blev mycket bra och kan komma att nyttjas vid fler tillfällen inom teatern. Till föreställningen byggde de också ett kombinerat skåp/säng som dekormålades

av Hugo Rantatalo samt ett antal bord, bänkar och mycket annat.

Kostym / Rekvisita

Mary Calla och Mervi Jaako var kostym och rekvisita ansvariga i projektet. En stor del av kläderna kunde vi hitta i våra förråd och behövde inte köpa in nytt. Det blev en hel del ändringar men slutresultatet blev mycket bra. Ann-Sofie Palo och Maina Leknes hjälpte till med arbetet inom kostym och rekvisita. En del av rekvisitan lånade vi från Vittangi Hembygdsgård där vi var på rekognoseringsresa inför turnén. Där fanns också gamla fotografier som var till hjälp när vi arbetade med kläderna till föreställningen.

Ekonomi

Barbro Nygård var den som höll i det ekonomiska.
Se bilaga

Musik

Anders Aasa, Andreas Gode och Sture Kuusisalo.

” -När jag först fick frågan om att göra musiken till Kotirannan väki, trodde jag inte att det var något för mig. Men Ulfs tankar om att jag kunde använda tornedalsk folkmusik gjorde att det kändes överkomligt. Det var ju bara att ta några gamla låter och anpassa dem till pjäsens behov. Jag tackade då ja till

uppdraget. Det visade sig dock ganska snart att det var lättare att nykomponera musik för att få det att fungera.

Ett antal teman komponerades och spelades in. Tre gamla folklåtar kom också med. Arbetet med musiken skedde i växelverkan med övriga inblandade:

- Ulf hade många tankar och åsikter om vilka känslor och stämningar musiken skulle förmedla i olika scener.
- Ritas tankar och koreografier påverkade mig mycket och gav nya idéer
- När Sture och Andreas kom med föll många bitar på plats. De bidrog med stora och små pusselbitar i musiken, bl a den fantastiska argentinska tangon.

Det bestående minnet från repetitionerna, förutom den goda stämningen, är nog att det var ganska kallt att sitta stilla vid ett piano utomhus vid Torneälven i början på juni. Jag har nog aldrig frusit så mycket någon sommar i hela mitt liv.

Scenen var i stort sett bra. Det hade nog gått att förbättra orkesterns lilla paviljong ytterligare, men mitt intryck är att det fungerade väldigt bra.

Ljudet var ju en kompromiss. Det var en väldigt enkel och billig PA-lösning. Jag har fått en del försiktigt kritiska synpunkter från publiken efter föreställningarna. Man tyckte att vissa röster var för svaga ibland.

Orkestersamarbetet fungerade väldigt bra. Det tog några repetitioner innan vi hittade varandra musikaliskt, men sedan gick det fantastiskt bra. Det var nog ett klokt strategiskt beslut att ha en liten ensemble. Många saker är mycket lättare, t ex när det gäller arrangemang eller ändringar i sista minuten. I en stor orkester kan man kanske variera sig lite mer med klanger och dynamik, men jag har själv inte saknat det i den här uppsättningen.

Om föreställningarna och turnerandet finns inte så mycket att säga. Allt gick ju otroligt bra. Inte ens under den enda regniga föreställningen blev störningarna så stora att det egentligen inverkade på föreställningen (även om många i ensemblen och publiken blev blöta och frös).

Det var mycket trevligt att vara med på scenbyggeriet under turnerandet. Vilket gäng! Jag tror att vi skulle kunna åstadkomma nästan vad som helst tillsammans. Ge oss bara lite tid och tillräckligt med traktorbränsle...

Det sociala livet i ensemblen har under hela produktionstiden var enastående positivt. Jag har själv aldrig varit med om något liknande. Inga konflikter som har tagit tid och energi av oss. Jag är också glad över att ha fått lära känna några i ensemblen mycket bättre än tidigare".

Anders Aasa, Musikansvarig

Turné

Redan vid projektplaneringen bestämdes att föreställningen skulle ut på turné i Tornedalen. Under våren besökte vi Övertorneå och Vittangi och sökte efter lämpliga spelplatser. I Övertorneå fick vi tips om Plantings Gård av Doris Notlind där de hade spelat föreställningen "Keksis Kväde". Platsen låg vackert vid en sluttning ner mot älven och på gården fanns ett stort hus med flera förråd intill där vi kunde förvara rekvisita och annat. Vi kontaktade kommunen och fick tillstånd att använda området till föreställningarna.

På väg mot Övertorneå

I Vittangi besökte vi hembygdsföreningen och även där hittade vi ett bra ställe vid älven för vår föreställning. Hembygdsföreningen lovade ställa upp med olika förberedelser inför föreställningen.

Innan den sista föreställningen i Pajala hade vi ett möte där vi bestämde hur transporter, logistik och annat skulle fungera. Vi gjorde upp listor om vem som kör vilken bil och vilka som åker med i bilarna, samlingsstider, mat, hemresor med mera. Efter den sista föreställningen i Pajala monterades scenen ner och all rekvisita packades ihop. Tidigt måndag morgon kördes traktorn med scenen till Övertorneå dit ett byggteam anlände för att bygga upp scenen.

Tisdag/onsdag 11-12 juli hade vi föreställningar med drygt 400 personer sammanlagt. Onsdag kväll monterades scenen ner och kördes till Pajala där man bytte chaufför och fortsatte upp till Vittangi.

Torsdag den 13 juli åkte byggteamet upp till Vittangi för scenbygget nere vid älven. När vi kom till Vittangi för föreställningen den 14 juli blåste det och regnade. Då tiden var för kort att flytta scenen beslutade vi att spela på gräsmattan vid hembygdsgården i stället. Allt fungerade enligt planerna och vi hade ca 120 personer i publiken.

Efter föreställningen packades allt ihop och sedan väntade bastu och avslutningsmiddag för hela ensemblen. Turnéveckan blev mycket lyckad, allt fungerade bra och vi blev mycket väl mottagna både i Övertorneå och Vittangi.

Avslutningsvis vill jag tacka alla som hjälpt till och medverkat i projektet. Jag hoppas att vi får fler tillfällen att sätta upp projekt där professionella skådespelare och amatörer kan samverka. Vi har mycket att lära av varandra.

Pajala den 4 september 2006
Leif Niemi, Tornedalsteatern